

5 Trädgårdsodling

Kapitel 5 innehåller information om

- *Frilandsarealer*
- *Växthus- och bänkgårdsytor*
- *Skördar av köks- och trädgårdsväxter, frukt och bär*
- *Frukträd (äpplen och päron)*

Ekologisk odling av trädgårdsväxter redovisas i kapitel 11

Sammanfattning

År 2008 bedrevs trädgårdsodling vid 2 200 företag i landet. Frilandsodling förekom på 75 % av företagen på en sammanlagd areal av 12 000 hektar. Växthusodling förekom på 800 företag med en sammanlagd yta av 2,7 milj. m². Den genomsnittliga frilandsarealen var 7,2 hektar per företag 2008. Sedan 1984 har genomsnittsarealen ökat med 132 %. Under samma period har den genomsnittliga växthusarealen per företag ökat med 70 % och var 3 390 m² år 2008. Det är följden av att både frilands- och växthusarealen varit relativt konstant samtidigt som antalet företag minskat under åren (**tabellerna 5.1–2**).

Av arealen för enskilda köksväxter på friland var morotsarealen störst (1 700 ha) följt av isbergssallat (1 200 ha) samt matlök (800 ha) år 2008. Frilandsarealen av köksväxter är i stort sett oförändrad mellan 2005 och 2008, men har ökat med 4 % sedan 2002. Palsternacka och purjolök är de köksväxter, vars arealer har ökat mest procentuellt sett mellan 2002 och 2008.

Äpplen och jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär.

Av den totala frilandsarealen år 2008 upptog morötter och jordgubbar tillsammans en tredjedel. Morötter odlades av 356 och jordgubbar av 423 företag (**tabell 5.3**).

Den odlade arealen för äppelträd uppgår år 2007 till 1 194 ha och består av drygt 1,6 milj. träd. De vanligaste äppelsorterna är Ingrid Marie / Karin Schneider samt Aroma / Röd Aroma som odlas på 25 respektive 17 % av

den totala äppelarealen i Sverige (**tabell 5.5**).

Päronodlingen i Sverige omfattar 137 000 träd på en yta av 119 ha. De vanligaste päronsorterna i Sverige är Clara Frijs samt Conference som odlas på 36 respektive 19 % av päronarealen.

Odlingen av trädgårdsväxter i växthus och bänkgård dominerades på köksväxtsidan av gurka och tomater år 2008. En minskning har dock skett sedan 2005. Bland snittblommorna användes mer än 40 % av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande (**tabell 5.6**).

Både antalet företag och den odlade ytan av snittblommor i växthus/bänkgård fortsätter att minska. År 2008 upptog odlingen av snittblommor i växthus och bänkgård en yta av 40 000 m² vid totalt 31 företag. Ytan för köksväxter har böljat upp och ned de senaste 20 åren och upptar nu 120 ha (**tabell 5.7**).

Om statistiken

Trädgårdsodling

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m.fl.) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m² växthus eller minst 0,25 hektar frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor i Lantbruksregistret

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor har i huvudsak erhållits årligen under perioden 1970–1999 via Lantbruksregistret. Undantag har skett främst de år då särskild trädgårdsräkning/-inventering gjorts. LBR-insamlingen syftade enbart till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen vad avser antal företag, arealer, växthusytor m.m.

Trädgårdsräkningar och -inventeringar

Intermittent sedan 1977 har med 3–5 års mellanrum uppgifter insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/-inventeringar. Räkningarna/inventeringarna syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. I trädgårdsräkningarna erhålls för frilandsodlingen bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar som genomförts avseende 1984, 1990, 1996 och 2002 skiljer sig från trädgårdsräkningarna främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar, som man numera inte skiljer på, avses ske vart tredje år.

Antalet fruktträd 2007 redovisas för äpplen och päron i Sverige. Statistiken baseras på en enkätundersökning till samtliga trädgårdsföretag som enligt Jordbruksverket bedriver fruktodling om minst 2 500 m².

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodling enligt LBR har publicerats av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0001.

Trädgårdsproduktion 2005 och 2008 har publicerats i JO 33 SM 0601 respektive JO 33 SM 0901.

Antalet fruktträd 2007 har publicerats i JO 33 SM 0801.

Uppgifter från trädgårdsinventeringen 2003 (avseende uppgifter för 2002) har publicerats i JO 33 SM 0301 och från trädgårdsräkningen 2000 (avseende uppgifter för 1999) i JO 36 SM 0001.

Statistiska meddelanden är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.jordbruksverket.se).

Statistik rörande ekologiskt odling redovisas i kapitel 11.

Tabell 5.1
Växthus- och frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling 2008
Areas of greenhouses and outdoor cultivation and number of holdings

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Område	Växthus		Friland		Totala antalet företag ¹
	Yta, 1 000-tals m ²	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>					
Stockholms	249	60	82	49	92
Uppsala	23	24	117	33	47
Södermanlands	36	17	82	36	54
Östergötlands	111	48	471	88	119
Jönköpings	34	23	171	49	63
Kronobergs	19	14	62	28	38
Kalmar	44	28	809	101	122
Gotlands	31	17	772	96	101
Blekinge	88	20	444	84	96
Skåne	1 327	214	6 862	594	747
Hallands	173	50	559	105	144
Västra Götalands	170	97	754	156	224
Värmlands	28	16	118	28	38
Örebro	58	24	116	38	54
Västmanlands	51	12	32	10	22
Dalarnas	19	19	122	24	37
Gävleborgs	43	26	55	31	47
Västernorrlands	35	24	59	25	43
Jämtlands	12	11	64	21	30
Västerbottens	67	19	43	28	40
Norrbottns	40	21	184	42	55
<i>Hela riket</i>					
2008	2 657	784	11 976	1 666	2 213
2005	3 013	971	12 557	1 853	2 584
2002	3 373	1 143	12 081	2 044	3 004
1999	3 273	1 264	12 233	2 346	3 199
1996	3 394	1 414	13 412	2 869	3 729
1993	3 357	1 524	12 921	3 300	4 214
1990	3 282	1 460	12 144	3 452	4 326
1987	3 345	1 609	13 456	4 106	5 028
1984	3 370	1 696	13 463	4 388	5 296

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling kan överstiga totala antalet.

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.2**Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1984–2008***Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoor cultivation and number of holdings*Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.*Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.*

	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008
Växthus									
yta, 1 000 m ²	3 370	3 345	3 282	3 357	3 394	3 273	3 373	3 013	2 657
antal företag	1 696	1 609	1 460	1 524	1 414	1 264	1 143	971	784
medelareal, m ²	2 000	2 100	2 200	2 200	2 400	2 600	3 000	3 100	3 390
Bänkgård									
yta, m ²	..	96 835	..	80 607	..	44 424
antal företag	..	287	..	174	..	77
Friland									
yta, ha	13 463	13 456	12 144	12 921	13 412	12 233	12 081	12 557	11 977
antal företag	4 388	4 106	3 452	3 300	2 869	2 346	2 044	1 853	1 666
medelareal, ha	3,1	3,3	3,5	3,9	4,7	5,2	5,9	6,8	7,2
Totalt									
antal företag	5 296	5 028	4 326	4 214	3 729	3 199	3 004	2 584	2 213

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.3
Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoor cultivation of horticultural plants

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2002			2005			2008		
	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ¹	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ¹	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ¹
<i>Köksväxter</i>									
Blomkål	316	4 850	98	311	5 450	96	236	3 798	83
Broccoli	246	1 944	117	217	1 485	102
Dill	163	..	88	175	969	122	158	709	140
Gurka	278	12 313	117	226	11 503	102	161	7 247	73
Isbergssallat	1 092	23 350	114	1 211	27 199	84	1 222	28 482	74
Annan sallat	94	865	63
Kålrot	175	4 080	147	163	4 894	124	209	6 807	105
Majs	126	425	91	140	993	93	67	351	93
Matlök	805	23 228	311	902	28 614	274	849	32 793	230
Morot	1 820	84 784	453	1 727	96 228	419	1 734	91 609	356
Palsternacka	115	..	49	180	4 717	80	228	5 494	87
Purjolök	99	2 574	115	127	3 424	92	144	3 534	94
Rödbeta	255	9 330	177	288	12 699	159	276	10 283	170
Salladskål	75	1 782	38
Spenat	154	..	17	243	2 113	30	161	1 567	36
Vitkål	385	13 405	189	370	15 557	156	392	16 962	135
Övriga köksväxter	815	738	..	296	999	..	559
Summa köksväxter	6 767	..	1 045	7 047	..	987	7 053	..	901
<i>Frukt</i>									
Körsbär	188	621	65	139	140	77	101	249	63
Plommon	169	495	135	94	311	104	88	334	98
Päron	172	1 972	111	197	1 687	127	168	1 629	116
Äpple	1 334	18 005	231	1 440	17 683	259	1 432	22 150	276
Summa frukt	1 862	..	350	1 871	..	309	1 789	..	324
<i>Bär</i>									
Hallon	130	191	156	156	250	160	157	448	129
Jordgubbar	2 209	9 845	597	2 401	12 137	525	1 997	11 711	423
Svarta vinbär	471	395	184	511	493	175	378	313	150
Övriga bär	99	..	61	123	..	68	134	..	125
Summa bär	2 909	..	811	3 191	..	767	2 665	..	642
<i>Plantskoleväxter</i>	435	16 781 ²	160	393	17 453 ²	107	419	19 786 ²	106

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

2) Plantskoleväxter redovisas i 1 000 styck.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.4
Frilandsodlingens omfattning 1984–2008

Outdoor cultivation

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008
Köksväxter									
areal, hektar	6 412	6 235	5 791	6 257	6 572	6 150	6 767	7 047	7 053
antal företag	2 448	2 321	1 825	1 693	1 424	1 158	1 045	987	901
Frukt									
areal, hektar	3 108	3 115	2 391	2 334	2 232	2 011	1 862	1 871	1 789
antal företag	623	558	503	460	425	365	350	309	324
Bär									
areal, hektar	2 990	3 239	3 140	3 439	3 733	3 358	2 909	3 191	2 665
antal företag	1 458	1 429	1 236	1 249	1 140	949	811	767	642
Snittblommor									
areal, hektar	87	73	65	89	67	47
antal företag	231	200	156	200	168	97
Plantskoleväxter									
areal, hektar	793	737	706	740	761	616	435	393	419
antal företag	310	303	246	230	194	181	160	107	106

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.5
Äppel- och päronsorter. Areal, antal träd och antal företag, 31 december 2007

Apple- and pear varieties. Area, number of trees and number of holdings

Avser samtliga trädgårdsföretag med minst 2 500 m² fruktodling

Figures refer to horticultural holdings with at least 2 500 square metres of fruit trees

Sort	Areal, hektar	Antal träd	Antal företag
Äpple			
<i>Totalt i riket</i>	1 194,3	1 634 287	
Varav Ingrid Marie / Karin Schneider	296,6	360 415	210
Aroma / Röd Aroma	198,8	306 130	197
Discovery	104,4	218 270	126
Cox Orange	99,1	107 052	138
Gravensteiner / Röd Gravensteiner	86,3	98 343	128
Päron			
<i>Totalt i riket</i>	119,4	137 479	
Varav Clara Frijs	42,7	63 183	76
Conference	22,1	20 043	60
Carola	9,8	11 815	42
Alexander Lukas	9,4	11 616	27
Concorde	3,2	7 756	13

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.6

Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2005			2008		
	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ¹	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ¹
<i>Köksväxter</i>						
Gurka	595 754	24 294 ²	206	545 912	20 468 ²	179
Hallon	2 415	4 ²	5	1 928	2 ²	3
Jordgubbar	73 310	363 ²	23	52 480	234 ²	16
Kruksallat	44 380	19 184	14	44 119	13 925	13
Annan sallat	62 087	5 520	19	57 388	6 622	21
Kryddväxter	61 542	19 406	35	90 730	30 534	36
Melon	11 903	77 ²	21	6 198	38 ²	19
Tomat	455 965	17 283 ²	204	370 083	16 223 ²	198
Övriga köksväxter	22 936	..	32	30 121	..	55
Summa köksväxter	1 329 293	..	351	1 198 959	..	309
<i>Snittblommor</i>						
Alstroemeria	2 493	178	4	613
Krysantemum	10 980	318	19	5 485	204	12
Ros	27 880	3 070	10	17 180	3 216	8
Övriga snittblommor	9 378	240	19	16 632	199	16
Summa snittblommor	50 731	3 805	45	39 910	3 636	31
<i>Lökblommor till snitt</i>						
Narciss		787	116		456	83
Tulpan		114 363	174		125 727	122
Övriga lökblommor		634	24		501	13
Summa lökblommor till snitt		115 784	186		126 685	134
<i>Krukväxter</i>						
Azalea		–	–		958	14
Begonia		3 463	142		2 471	102
Cyklamen		1 140	89		1 017	70
Gröna växter		760	61		744	38
Hortensia		–	–		262	11
Impatiens		1 338	173		907	117
Julstjärna		4 592	170		5 669	118
Kalanchoe		5 382	18		6 387	20
Krysantemum		2 089	33		3 749	25
Marguerite		1 587	193		2 730	140
Pelargon		10 547	465		10 573	346
Praktpetunia, stor och småbladig		1 193	302		1 452	220
Primula		919	36		1 008	33
Saintpaula		1 600	24		796	17
Övriga krukväxter		6 314	165		3 170	180
Summa krukväxter		40 923	514		41 892	389
<i>Övrigt</i>						
Lökblommor i kruka		14 425	287		13 201	198
Utplanteringsväxter		60 882	582		44 276	422
Sticklingar eller plantor för vidare kultur		86 282	167		86 249	103

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

2) Gurka, hallon, jordgubbar, melon och tomat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000-tal.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.7
Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1987–2008

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008
Köksväxter								
yta, 1 000-tals m ²	1 635	1 774	2 048	1 349	1 453	1 551	1 329	1 199
antal företag	641	566	607	517	462	429	351	309
Snittblommor								
yta, 1 000-tals m ²	399	309	266	185	160	114	51	40
antal företag	341	228	211	134	90	64	45	31
Krukväxter								
kvantitet, 1 000-tal	46 719	46 347	49 835	47 451	48 511	48 361	40 923	41 892
antal företag	812	697	765	630	608	619	514	389
Lökblommor								
kvantitet, 1 000-tal ¹	133 880	122 488	126 919	116 806	116 145	128 700	130 209	139 886
antal företag	587	467	487	383	380	388	300	204
Utplanteringsväxter								
kvantitet, 1 000-tal	60 229	70 410	68 487	64 759	63 101	65 017	60 882	44 276
antal företag	970	846	916	779	705	690	582	422
Sticklingar och småplantor								
kvantitet, 1 000-tal	111 074	117 605	180 675	144 965	176 556	169 711	86 282	86 249
antal företag	586	326	709	216	203	227	167	103

1) Uppgifter för både lökblommor/snitt och i kruka.

Källa: Jordbruksverket och SCB.